

■ FRANKENSTEIN

Frankenstein. USA 1931. **Dist/P-selskab:** Universal. **Ex-P:** Carl Laemmle. **P:** Carl Laemmle, Jr. **As-P:** E. M. Asher. **Instr*:** James Whale. **Manus:** Garrett Fort, Francis Edward Faragoh. **Adapt:** John L. Balderston. **Efter:** skuespil af Peggy Webling og roman af Mary Wollstonecraft Shelley. **Dramaturg:** Richard Schayer. **Foto:** Arthur Edeson. **Klip:** Maurice Pivar (Sup), Clarence Kolster. **Ark:** Charles D. Hall/Ass: Danny Hale. **Musik:** David Broekman. **Tone:** C. Roy Hunter. **Makeup:** Jack Pierce. **Sp-E:** Frank Graves, Kenneth Strickfadden, Raymond Lindsay. **Kons:** Dr. Cecil Reynolds. **Medv:** Colin Clive (Henry Frankenstein), Mae Clarke (Elizabeth), John Boles (Victor Moritz), Boris Karloff (Frankensteins uhyre), Frederick Kerr (Baron Frankenstein), Edward Van Sloan (Dr. Waldman), Dwight Frye (Fritz, Henry Franksteins assistent), Lionel Belmore (Vogel, borgmesteren), Marilyn Harris (Lille Maria), Michael Mark (Ludwig, Marias far), Arletta Duncan (Brudepige), Pauline Moore (Brudepige), Francis Ford (Kandidat ved forelæsning/Såret landsbyboer). **Længde:** 68 min. **Prem:** TV 8.12.72.

* Oprindelig var Robert Florey udpeget som filmens instruktør, og Bela Lugosi var tiltænkt rollen som Franksteins uhyre. Efter sekvens fra en drejebog skrevet af Florey optog denne en prøvefilm med Lugosi (i dekorationerne til »Dracula«), men da Lugosi derefter sagde nej til rollen, blev projektet midlertidigt henlagt. Ideen med at lade Franksteins assistent Fritz stjæle hjernen mærket »abnormal brain« stammer fra Robert Florey, oplyser Paul Jensen i »Film Comment«, Fall 1970, mens Jack Spears i »Hollywood: The Golden Era«, 1971, oplyser, at også meget andet i filmen baserer sig på Robert Floreys oprindelige manuskript: »Many of the basic incidents of the picture – lacking in the novel – were born in Florey's imagination, notably: the unwitting substitution of a diseased brain in the monster; the half-insane hunchback assistant... and the stunning array of electrical equipment used so effectively during the storm when the monster comes to life. From the unique architecture of a Van der Kamp pastry shop across from his apartment on Ivar Street, Florey found the inspiration for the grotesque old mill where the monster is burned to death«.

Forsinkede blomster

Det var ikke så mærkeligt, at kendere af Sovjet-filmen begyndte at spidse øren – eller hvad det nu er man spidser ved en sådan lejlighed – ved meddelelsen om, at dansk TV den 11. januar i år ville vise en Abram Room-film, vel at mærke en ny Room-film, indspillet i 1969. Abram Room er født i 1896, og man regnede med, at han havde afsluttet sin egentlige karriere som instruktør i 1956 med »Hjertet slår atter« (Serdtjsje bjetsja vnovij), et lægedrama efter manuskript af A. Galitch. Senere havde han kun medvirket som konsulent ved nogle sovjetiske teaterfilmatiseringer, holdt forelæsninger ved Filmakademiet i Moskva og arbejdet for Gosfilmfond. Fjerde bind af »Sovjet-skije chudojstvennie filmi«, der med rette regnes for et af verdens mest grundige og pålidelige opslags- og registringsværker, har overhovedet ikke Room med i sit index. Bd. 4. løber fra 1958 til -64. Og jeg har heller ikke andet steds kunnet finde spor af, at Room senere skulle have instrueret film, indtil »Tsveti zapozdali« (Forsinkede blomster) kom i 1970, hvor Room altså har været 74 år gammel.

Ville han, der engang var blandt den sovjetiske stumfilms kendte instruktører, og som i 1927 rystede verden – eller i alt fald Europa – med filmen »Seng og Sofa« (originaltitel »Tretja Meschanskaja« eller »Ljubov vtrojem« – Mesjanskij-gaden nr. 3 eller Kærlighedstrekan-

Still/scene fra Abraham Rooms »Forsinkede blomster«.

ten) nu i sin livsaften præstere et come back? Ville han, vesteuropæeren og freudianeren indenfor russisk film frem for nogen – han der senere efter den forbudte »Strogij junoscha« (Den stærke ungdom) fra 1934–35 blev blacklisted af Stalin og i fem år ikke fik lov til at instruere film – måske nu tage en eller anden form for revanche?

Dersom nogen har næret forhåbninger i den retning, må de være blevet dybt skuffet. Ser man på Abram Rooms filmarbejde fra 1939 og frem til 1956, så giver det nu heller ikke større grund til at nære sådanne forhåbninger. Da han vendte tilbage til filmarbejdet i 1939 havde han resigneret. Som så mange af tyvernes himmelstormere i såvel Sovjet-Unionen som f. eks. Weimarrepublikken havde han indordnet sig under forholdene og forsøgte nu blot at gøre sig gældende som personinstruktør og en mand med sans for dekorationsstil. Her kom hans mangeårige arbejde indenfor teatret ham til gode. Da han i 1953 indspillede sin første farvefilm »Sølvtagere«, (Serebristaja pilj) med Eisensteins gamle fotograf Eduard Tissé bag kameraerne (det var også Tissés første arbejde i farver) røbede han også sans for at arbejde med dette medium. Da »Forsinkede blomster« er en farvefilm, kunne man måske her have fornemmet et og andet om Rooms evner på sine gamle dage indenfor dette felt. Men da TV ikke som bebudet sendte filmen i farver, men i sort-hvid, blev også denne mulighed os beskåret.

For det publikum, for hvem Abram Room kun er et navn fra filmhistorien, har denne præsentation derfor næppe kunnet give blot den ringeste fornemmelse af, hvad Room engang var. På den anden side kan instruktøren dog næppe være den, der udelukkende kan dables for dette lidt forstemmende re-

sultat. Den Tjehhov-novelle, over hvilken filmen er bygget, er et absolut umodent ungdomsarbejde med stærke selvbiografiske indslag, så personlige, at det har virket hæmmende på forfatteren. Anton Tjehhov, der var født i Taganrog i 1860, var søn af en tidligere livegen bonde, der imidlertid havde slået sig op som købmand og fået råd til at sende sønnen til Moskva for at studere, og i 1884 var Anton Tjehhov blevet læge. Han praktiserede nogle år, men snart tog hans litterære virksomhed, der allerede var startet i studentehærene, overhånd, og han opgav lægegerningen. Dr. Toporkov i »Forsinkede blomster« er altså et klart selvportræt. Også han er søn af en livegen, i dette tilfælde et tyende hos adelsfamilien Prikonskij. Kærlighedshistorien mellem dr. Toporkov og den unge adelsfrøken Marija Prikonskaja bygger sandsynligvis på en eller anden ungdomsoplevelse, som i Tjehhovs – umodne – digtning er blevet forlenet med et tragisk-romantisk skær. Ganske vist genfinder man grundelementerne i dette drama i adskillige af Tjehhovs senere værker, f. eks. »Damen med hunden« (Dama s sobatskchoi), som Kheifits filmede i 1959, men da er forfatteren nået frem til kunstnerisk modenhed og forfinelse. Noget i denne ungdommeligt-uafklarede Tjehhov-novelle må vel have fængslet Abram Room, siden han har afbrudt sit otium for at skabe denne film. Det ligger nær at gætte på en nogenlunde parallelløbende ungdomsoplevelse hos instruktøren, men mere end gæsteri kan det ikke blive.

Rooms sans for personinstruktion og miljøtegning fornægter sig heller ikke i denne film. Som typer er personerne ægte. Dr. Toporkov forlader kone og hjem og tager den dødsmerkede Marija med til den franske riviera, og under det Store Bal dør hun i hans arme til tonerne af Berlioz's »Symphonie Fantastique«.

Abram Rooms sidste »store« film var »Spøgelset, som ikke vender tilbage« (Prividenja, kotoroje ne vozvrascchajetsja – 1929) efter Henri Barbusse's roman »Le revenant qui ne revient pas«, bedre kendt i Vesten under sin tyske titel »Menschenarsenal«. (En film som Film-museet stadigvæk skylder os at præsentere, man har i mere end 10 år ligget med en kopi). Efter at have set »Forsinkede blomster« må man med beklagelse konstatere, at den gamle Abram Room altså heller ikke er vendt tilbage. Det kunne man ellers godt have undt både instruktøren og hans publikum. Voila! – Le revenant ne revient pas.

Børge Trolle.

■ FORSINKEDE BLOMSTER

Tsvety zapozdaliye. **Eng. titel:** Belated Flowers. USSR 1969. **P-selskab:** Mosfilm. **Instr/Manus:** Abram Room. **Efter:** novelle af Anton Tjehhov. **Foto:** Leonid Krainenkov. **Farve:** Sovcolor. **Musik:** Berlioz' »Symphonie Fantastique« udvalgt af Abram Room. **Medv:** Olga Zhizneva (Grevinde Prikonskij), Irina Lavrentjeva (Baronesse Marusja), Valeri Zolotukin (Jegoruska Prikonskij), Alexander Lazarev (Dr. Toporkov), Inna Uljanova, Irina Sjajlapina, Alexander Khanov. **Længde:** 101 min., 2772 m. **Prem:** TV 11.1.73.